
Zjištění politiků: školám chybí peníze

Zjištění politiků: školám chybí peníze

LIDOVÉ NOVINY

3.5.2010, rubrika: Volby 2010, strana: 6, autor: PAVLA KUBÁLKOVÁ

Do škol dostaneme víc peněz, slibují strany před volbami. Jenže žádné z vlád se to zatím příliš nedařilo. Školství věnují strany ve svých programech dost prostoru.

Zčásti jde ale jen o neurčité řeči o zlepšení kvality škol.

PRAHA Pokud mají říct politické strany jednu nejdůležitější věc, která by se měla v českém školství výrazně zlepšit, pak všichni řeknou slovo kvalita. A to nejen kvalita výuky, ale i kvalita samotných učitelů, podmínek ve školách a prostředí. „O kvalitě školství rozhoduje i kvalita učitelů. Proto chceme lepší přípravu budoucích učitelů, tedy reformu pedagogických fakult,“ vyjmenovává z programu KDU-ČSL poslankyně Michaela Šojdrová.

S vyššími nároky na práci učitelů ale spojuje zvýšení platů pedagogů. A to je zároveň druhé téma, na kterém se politici napříč stranami shodují: je zapotřebí do škol dostat víc peněz. Jenomže právě to se ale vládám zatím příliš nedaří. I samotní učitelé proto říkají, že je pro politiky školství okrajovým tématem.

Ze státního rozpočtu jde na celý resort školství 121 miliard korun. Na to regionální, tedy na mateřské, základní a střední školy, je určeno jednaosmdesát miliard korun, na vysoké školy, vědu a výzkum pak 34 miliard korun. V porovnání s evropskými zeměmi je české školství podporováno státem jen velice málo.

„Klíčové je prosazení zvýšení investic do vzdělávání. Ta dvě procenta HDP do průměru zemí OECD prostě chybí a nelze je dohnat žádným šetřením. Jsou to desítky miliard ročně, které nás neustále znevýhodňují a v budoucnu ohrožují naši konkurenceschopnost,“ myslí si například šéf Strany zelených a exministr školství Ondřej Liška. On sám považuje tento resort za jeden z nejdůležitějších.

Věci veřejné dokonce slibují přímo zvýšení platů učitelům o pět tisíc korun a zvednutí nástupního platu učitelů na minimálních dvacet tisíc korun. Celý rozpočet školství pak chtějí navýšit o deset miliard korun. Kde na tyto výdaje vezmou peníze, už ale neříkají.

Největší strany ODS a ČSSD ale ve svých programech jasný recept, jak do škol dostat tolik potřebné peníze, nepřinášejí. Právě sociální demokraté jsou ve svém volebním programu velice neurčití. Píší v něm o zpřístupnění vzdělání pro všechny, o nutnosti rozvoje talentů či výchově k morálce. Jak konkrétně se dá k těmto bodům dojít, však již neříkají.

Naopak, přestože strana nyní hlásá, že zastaví státní maturity, v programu o tom mlčí. Dokonce se zde píše, že lze státní maturity spustit jen po zodpovědné přípravě. Jedinou jasnou zprávou tak pro voliče je, že strana chce zachovat poslední rok ve školách zdarma a je proti zavedení školného na vysokých školách.

Protože má ODS v současné vládě na ministerstvu školství svou ministryni, chtějí pokračovat v tom, na čem se zde nyní pracuje. I tak ale chtějí zavést pár novinek. Jednou z nich je vznik fondu pro vynikající studenty, kteří by mohli získat stipendia na špičkových zahraničních univerzitách. „Zavedeme systém hodnocení úspěšnosti škol. Ponecháme možnost přijímacích zkoušek na více středních škol,“ slibují ve svém programu občanští demokraté.

A ještě jedna věc politiky spojuje. Chtějí zvednout prestiž učňovským oborům a zvýšit tak u mladých lidí zájem o řemesla.

Co slibují politici ve školství

Fakta o českém školství: Naše školství je rozděleno na čtyři stupně. Předškolní vzdělávání (mateřské školy a jesle), základní, středoškolské a terciární (vysokoškolské). Zřizovatelé: Ministerstvo školství sice zaštiťuje všechny čtyři stupně vzdělávání, samotné řízení však ovlivnit příliš nemůže. U mateřských, základních a středních škol (veřejných) je to pouze na zřizovateli. To jsou kraje, obce, města či městské části. Vysoké školy jsou zcela autonomní. Do jejich chodu stát zasahovat prakticky nemůže. Kontrola: Fungování škol kontroluje Česká školní inspekce, která při závažném pochybení školy může ministerstvu podat návrh na její výmaz z rejstříku. Na fungování vysokých škol dohlíží akreditační komise, která může fakultám omezit či odebrat akreditační právo. Financování: Stát posílá do regionálního školství (mateřské, základní a střední školy) peníze prostřednictvím ministerstva školství. Funguje zde normativní metoda financování - školy dostávají peníze na vzdělávání jednoho žáka. Peníze míří hlavně na platy učitelů. Peníze od státu dostávají i soukromé základní a střední školy. Stát jim vyplácí 60 až 90 procent příspěvku pro veřejné školy. I veřejné vysoké školy jsou financovány z rozpočtu. Zatímco evropský průměr výdajů na vzdělávání v relaci vůči HDP se pohybuje něco přes 6 %, v Česku je to okolo 4,5 %. Pedagogové: Pro výuku na jakémkoliv druhu škol je nutné absolvovat minimálně pedagogickou fakultu. V posledních letech je ale jejich úroveň velice kritizována. Do škol navíc kvůli nízkým platům míří stále menší počet mladých pedagogických pracovníků.

Trvá na bezplatném posledním roku v mateřských školách a chce dostupnost kvalitních forem péče o děti - jako jsou jesle, mateřské školy či dětská centra. V plánu má také zvýšení platů učitelů a ostatních pracovníků ve školství. Zcela zdarma by mělo zůstat celé vysokoškolské vzdělávání. Chce, aby státní maturita byla uznána vysokými školami jako kritérium k přijetí. Učňovské školství chce podpořit jednotnou závěrečnou zkouškou ve spolupráci se zaměstnavateli. Vzniknout by měl stipendijní fond pro vynikající studenty na špičkových zahraničních univerzitách. Zavést chce studijní spoření a výhodné studijní půjčky, které umožní studium každému a splatné by byly po dokončení studia. Chce se zaměřit hlavně na předškolní vzdělávání a zvýšit kapacitu a množství mateřských školek. Prosadit by chtěla předposlední rok školek zdarma pro děti ve věku od 4 do 5 let. V základním vzdělávání považuje za prioritu zlepšení kvalit vzdělávacích dokumentů, učebnic, učebních textů a metodik. Upravit zákonem chce práva a povinnosti žáků a rodičů a zlepšit tím chování dětí. Prioritou je zlepšení podmínek pro práci pedagogů a kvality školství. Proto chtějí prosadit reformu pedagogických fakult. Vyšší nároky na jejich práci spojují se zvýšením platů pedagogů. Běžnou součástí výuky na základních školách by měl být samostatný předmět etická výchova a finanční gramotnost. Za prioritu považují zavedení státní maturity, která by měla být vstupenkou na vysoké školy. Zkoušky na střední školy by mělo nahradit hodnocení ze základních škol.

Prosadit by chtěli celorepublikové srovnávací testy v pátých a devátých třídách. Tarifní systém odměňování by se mohl změnit tak, aby se zohlednila kvalita pedagoga, a ne pouze odsloužené roky. Chtějí zavést efektivní systém stipendií a půjček. Zavedli by školné na vysokých školách. Do všech typů škol chtějí získat mladé učitele, a proto by zavedli nástupní plat pro pedagogy minimálně 20 tisíc korun. Všem učitelům by pak chtěli zvýšit plat o pět tisíc korun. Úspěšné složení státní maturity by mělo být zvýhodněním při přijímání na VŠ. Chtějí rozšířit výuku informatiky o bezpečnou práci s internetem. Na vysokých školách by zavedli odložené školné. Za klíčové považují zvýšení investic do vzdělávání, a to z 9 % HDP na 12 %. Zlepšení přípravy učitelů a zvýšení jejich podpory by šlo docílit zavedením systému profesního růstu a kariérního postupu učitelů. Chtějí připravit standard učitelské profese, zvýšit platy učitelů v závislosti na kvalitě jejich výkonu. I nadále požadují zavedení státní maturity. Odmítají zavedení školného na vysokých školách. Naopak by ale prosazovali placení jistého „penále“ pro vysokoškoláky, kteří kvůli své nedbalosti opakují ročníky či semestry. Upravit chtějí akreditační systém na vysokých školách, aby tím zamezili vzniku nekvalitních oborů, fakult a škol. Za důležité považují rehabilitaci učňovského školství, obzvláště technických oborů. Sjednotit chtějí vyšší odborné školy a bakalářské studium na vysokých školách na shodný stupeň vzdělání.